

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioan. Petri Maffei, Bergomatis, E Societate Iesv,
Historiarvm Indicarvm Libri XVI.**

Maffei, Giovanni Pietro

Antverpiae, 1605

Arias Blandonivs Societati Iesv Gratiam Et Amorem Domini, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11473

ARIAS BLANDONIVS SOCIETATI I.
SV GRATIAM ET AMOREM DOMINI, &c.

DE rebus iis, quæ per homines nostræ Societatis in hac terra geruntur à Domino, binas deinceps ad vos literas dedimus. quarum alteras longiores, navis, cui Ægidius Ferdinandus Caruallius præerat, tempestate rejecta, ad nos retulit: alteras autem breuiiores anno superiore conscriptas, quia fieri item potest, vt non acceperitis: nunc Melchior Nunes præcipua quædam ad gloriam Dei mihi mandauit vt scriberem ad vos: nam cetera cognosceris è Sociorum litteris, qui in hisce regionibus peregrinantur.

*Mors
Melchioris
Morale
valis.*

*Balthasar &
Alexius
Diazij.*

Ac de Melchior Morale primùm: is cum à Ceilanis insula, vbi rei Christianæ aliquandiu pro virili parte operam nauauerat, æger huc sese recepisset: paucis diebus, fratrum, quos tantopere diligebat in Domino, cinctus corona, IESU nomen semper habens in ore, lætissimo animo excessit è vita. Inde post duos circiter menses Balthasar, & Alexius Diazij nauibus huc è Lusitania delati, ingenti nos gaudio perfuderunt. Sub idem tempus etiã Melchior aduenit Bazaino, cuius aspectu valde recreati sumus in Domino, statimque cõsuetas Gasparis munia obire institit: ea erãt, dominicis festisque diebus manè, Martis & Lunæ vespere concionari in ædibus confraternitatum, quas vocant IESU, & vndecim millium virginum: diebus Mercurij in ædibus misericordiæ, nec non diebus Veneris vespere de pœnitentia disputare; posthæc ad Socios aliquot inuisendos profectus est variis locis commorantes: Franciscum Peresum in oppido Cocini, leucas ab hac vrbe centum: Nicolaum Colani leucas 100 & 20. vbi cum esset, ex nautis, qui è Peguensi ora veniebant, de obitu Francisci Xauerij, de quæ iis, quæ deinceps sunt consequuta, cognouit. de quibus omnibus est, fratres mihi carissimi, cur ingentes Domino gratias agamus, & in sancta voluntate ipsius acquiescamus. Nunc ea, quæ sunt mihi hac ipsa de re comperta, narrabo. Xauerius Goam cum ex Iapone venisset, ad Sinas proficisci constituit. nactus itaque opportunitatem legati, qui ad Sinarum Regem à Prorege Indiæ mittebatur, cui commendatus ab eodem Prorege diligenter fuerat, nauem vnã cum eo conscendit. Malacam vt vêtum est, quæ leucas distat Goa 700, profectionis obstacula cœpit offendere. nam legato, qui nauis

*Xauerij
consilij
ad Sinas
proficis-
cendi.*

nauis erat magister idem ac dominus, cui vni secundum
 Deum Xauerius maximè confidebat, quòd per occasionem
 legationis eius, interiora prouinciæ (quod vnum cupiebat)
 penetrare sese facilè putabat posse, Malacæ repenti sub-
 sistere necesse fuit. Xauerius, tametsi præter nauas destitu-
 tus ab omnibus, vno tantùm amore IESV CHRISTI ductus,
 cuius causa multa perpeti incommoda vehementer opta-
 bat, nullo profus itineris vel comite vel ministro, nihilo-
 minus eadem nauì profectus, insulam portui Sinarum, qui
 dicitur Cantonius, proximam tenuit. Vbi dum moram ne-
 cessariò ducit, (aditus enim in id regnum non est aduenis,
 quibus, & si quis eos è prouincialibus introduxerit, graues
 poenæ sunt legibus cõstitutæ) interea cù barbaro mercato-
 re, vt se in Cantonis urbem intromittat, magna piperis vi,
 quod ibi valde æstimatur carè, paciscitur: mercator eius rei
 causa paulo post se reuersurum esse promittit. Verùm Do-
 mino, qui videlicet aliud constituerat, eo ipso tempore pla-
 citum est, vt Xauerius in febrim, qua paucis diebus est con-
 fectus, incideret. Fortè negotiabantur per eos dies ibidem
 aliquot è Lusitania mercatores: quorum nonnulli Xaueriũ
 ob ipsius vitæ integritatem atque doctrinam magnopere
 diligebant. ii mortuum vestimentis, ita vt erat, indurum,
 terræ calcique viuæ mandarunt eo consilio, vt cùm primũ
 cadauer consumptum foret, ossa effoderent, in Indiamque
 deueherent. Itaque simul ac maturum iis visum est, rem
 aggressi, & corpus planè integrum, & ipsa vestimenta, nulla
 profus ex parte labefactata, reperiunt. Obstupefacti rei mi-
 raculo: de re tota inter sese deliberant. incerti quid age-
 rent, quòd & profectiois iam aderat dies: & corpus in bar-
 bara terra tamque remota deserere, indigna res videbatur:
 decernunt, si malè non oleat, vnà secum auerere: sin minus,
 relinquere. vnus tamen ex iis, qui Xauerii cõsuetudine plu-
 rimũ aditus, cum præcipuo quodam amore prosequen-
 tur, omnino auferre statuerat: deinde ad sepulchrum vni-
 uersi conueniunt, corpus inspicunt, nec solũ omnis tabis-
 cipers inueniunt, verùm etiam suauiter admodum fra-
 grans. Tum verò in eadem viuæ calcis arca reconditũ cor-
 pus in nauim imponitur. nec dubitant, quin calcis acrimo-
 nia ac vi paulatim carne cõsumpta, nuda, quod ante puta-
 uerant, ossa remaneant. Malacam delatum, prodeuntibus
 obuiam cum solemnì pompa oppidanis, apud quos magna
 Xauerii

*Ad Sinas
 non patet
 aditus
 exteris.*

*Xaueri
 febrim
 confectus*

*Quomo-
 do desun-
 dit Xau-
 eri corpus
 sepulchrum
 & mira-
 biliter cõ-
 seruatũ,
 ac trans-
 latũ suo-*

Xauerii nomen erat in gratia, excipitur: ibique torsus huiusmodi tandiu mansit, quoad vnus e Sociis, quem Melchior ad ipsum Xauerium inuestigandum, & Socios inuisendos, qui sunt in Iapone, dimiserat, superuenit: is humo extractum, perinde integrum, atque erat ab initio, offendit, & in alia repositum arca, quam Didacus Pereria (legati nomen est eius, quicum profectum Goa Xauerium supra docuimus) faciendam, & Damasceno serico subsuendam, exortusus autem aureo textili conuestiendam curauerat: secum in heremitorium, vbi diuersabatur, abstulit, habuitque apud se, donec eodem Petrus Alcaceua deuenit, quem Cosmus Turrianus cum mandatis ex Iapone dimiserat. Horum vterque, simulac nauigandi se dedit occasio, secum in nauim impositum asportarunt. Nos ad eam diem Goę, quod naues Malaca nondum aduenerant, non plus, quam mortuum sciebamus. quę primę adfuere, ex iis cognitum est, corpus Malaca deferri. Cocinũ simulatque oneraria tenuit, qua uehebatur: statim actuario Goam ad nos nauarchus praueniens, renuntiavit: & simul nauim e multis ereptam periculis illius ope fuisse narravit. Cognita re, Melchior confestim ad Proregem accessit, ab eoque petiit biremem, ut aduerso vento tardius nauiganti occurreret onerarię, & corpus auferret. Enimvero id ægre pati nauarchus, & obsecrare, ne, quando iam propę ad finem itineris ventum esset, nauim nudaret adeo salutari certoque præsidio. Sed tanta fuit cum Melchioris, tum Sociorum videndi cupiditas, ut nihilominus mari sese non dubitaret committere, Sociis tribus, pueris a catechesi quatuor secum assumptis, & Lustrano quodam, qui in Iapone, dum negotiaretur antea, cum Xauerio familiariter vixerat, conscendit igitur a Prorege monitus, ut eum primũ rediens appropinquaret ad oppidum, nuntium se præmitteret. Cum pelago quatuor dies ac noctes errassent, nauim denique ad Baticalam, leucas ab Goao. reperiunt, & ingrediuntur omnes. Arca dum in biremem exoneraria, eo ipso quę supra dixim⁹ ornatu, deponitur: inter ea pueri fertis redimiti, ramos tenentes manibus cõciunt, Gloria in excelsis Deo: nauis verò sublati vexillis, bombardis explosis, cęlum reboatibus complent. Corpus ipsum erat amictum alba, & optimo superpellitio, quod erit dum statuit in calce demersum: tamen adeo recens videtur, ut eum eo Melchior Iaponium Regem conuenire statuerit.

*Corpus
cũ solēni
pōpũ illa-
rum Ba-
tiscalam.*

Erat
funic
pede
sim.æ
vrb.
res i
hilo
Con
max
blic
dup
nē c
qui
pida
cor
effu
tran
did
mu
au
thu
no
fitu
car
di
fer
re
in
se
q
c
d
c
n
d
c
f
c

Erat operata facies, manus crucis in formam compositæ, & funiculo vinctæ æquè nouo, ac si tum ex officina prodiret; pedes crepidis calceati. Melchior ad heremitorium beatissimæ Virgini sacrum descendit, passibus circiter 1500 ab vrbe positum, ibique ea nocte cum comitibus mansit. Fortè res in ipsum quadragesimæ tempus inciderat: & nostri nihilominus templum arasque ornatu festiuo instruxerant. Complures etiam erant in ea sententia, vt campanis in aede maxina, cæterisque sacris ædibus omnibus, lætitiæ publicæ signum daretur pulsu quàm frequentissimo: sed nostri duplici tantùm funebri pulsu fuere contenti. Postridie manè confestim cum ipso Prorege Canonicorum sodalitas, quiq; misericordie rem procurant, & ingès præterea oppidanorum vis, deniq; quotquot hîc eramus è Societate, corpori processimus obuiam. Turba verò ad spectaculum effusa, parietes, fenestras, vias adeò conferta compleuerat, transitus vt redeuntibus vix pateret. Nonaginta pueri candidati præibant cum accensis funalibus. Recta qua veniebamus via, multa passim erant odoramenta disposita. Feretri autem latera fundentibus item odorem argenteis duobus thuribulis cingebantur. Hoc maximè modo corpus domû nostram allatum, & statim in sacello, rectum, vt erat, repositum est. ne detegeretur, nimia populi multitudo fuit in causa: quam ob ipsam rem ne Prorex quidem contra cupidius institit. itaque spe videndi amissa, paulatim, omnibus ferè digressis, pauci tantummodo viri ac femina remanserunt, vt ostenderent sibi cum lacrymis obsecrantes, seque nisi impetrata redomû abituros negantes. quorû precibus, præsertim quod iam turba strepitusque resederat, cessit denique Melchior: cancellos, ne sacellum ingrederentur, obiecit: exclusis introspiciendi corporis potestatem recit. Sextus decimus tû à morte Xauerii mæsis agebatur. eo læti spectaculo cum rem diuulgassent; tantus denuo cõcursus est hominum factus ad nos, idè efflagitantium, vt ne que negati diutius, neque ruto ferme quatridduo cõfidentium die, nocteque ad spectaculû turba summo ueri potuerit, cum quidam non semel vidisse contenti, iterum iterumque reuertentur. Melchior deinde arcam, cum iam satis ita apertò fuisse videretur, prope altare loco certo repositit, & claustro munivit. nos cum è corporis præsentia magnâ lætitiâ cepimus; tum verò maiorem ex eo, quòd animâ pro nobis

*Magnus
hominû
cõcursus
ad Xauerii
corpus
inuisandum.*

*Xaueri
virtuti
exemplum
reliquit.*

*Vbi Xa-
uerius fi-
nicit vi-
sam.*

*Lusitani
mercato-
ris pium
studium
ac federe-
ritate.*

deprecantem assistere Domino credimus. Et sanè multum ei debemus fratres mihi carissimi, propterea quòd laboribus, ignominias, iniuriis perferendis, quibus ille rebus ingentem vim animarum ad semitam veritatis adduxit: patientiæ documenta nobis reliquit egregia: & ab initio usque ad extremum tanto animi vigore atque alacritate perseueravit: ut iis, quæ de illo subinde nuntiabantur, quasi ea vires humanas excederent, vix fides ab hisce hominibus haberetur. Id adeò vitæ ipsius exitus comprobavit. diè quippe clausit vltimum in regno, ut dicebam, Sinarum, in môte deserto, in tugurio è paleis & arborum ramis raptim extructo, commodis huius sæculi æquè inops ab omnibus, atque cœlestibus affluës Dei solatiis: cui, dum viueret, tanta cum fide seruiert. Ac Lusitani, quos memoravi, qui secus mare diuersabantur, cognita Xauerii valetudine, cum ad eum in montem ascendissent, defectum iam viribus inuenerunt, & morienti affuerunt. Petrus Alcaceua, cum ex Iapone veniret, locum est contemplantus, montem ait esse admodum editum, arboribus frequentem. obiit ille 4. Non. Decēbris. Anno Domini 1552. Venio nunc ad alia, quæ apud nos postea contigere. Lusitanus ille, quem olim in Iapone cum Xauerio versatum fuisse antea demonstraui, negotia cum Indis, Iaponiis, Peguësis, Sinis contrahendo, ad amplam pecuniam multis annis re bene gesta peruenerat. Is, ex quo die aduehenti corpus onerariæ cum nostris occurrit: nostram omnium, sed præcipuè Melchioris amicitiam & consuetudinem studiosius expetiuit. Templum est Virginis matris Goæ, trans fluuiū: eò cum Melchior forè sese conferret, hominem secum duxit. ibi dum vnà morantur, interea Melchior ab eo multa de rebus Iaponiis, de regione, de moribus sciscitari. Ille cum respondisset ad omnia, tū illud præsertim addidit de spe religionis Christianæ in eam insulam inducendæ, (planè ut cerneret assatum esse diuinitus) eam se Iaponiorum indolem perspexisse, ut in orbe terrarum vniuerso nusquam prorsus opera locari posset vtilius. sibi quidem maiorem vitæ partem in augenda re familiari esse consumptam, seque iam ad capiendos industriae suæ fructus Lusitaniam cogitare: veruntamen quòd intelligeret, quantum in Iapone profici posset, si Melchior eam prouinciam suscipere in animum induceret: iam tum relictis omnibus vnà profecturum, ut vitam in tam pio negotio poneret.

neret sumptuum ex omni sua pecunia non plus quam tria
 vel quatuor aureorum millia, ad aedes extruendas in vrbe
 Iaponis nobili, qua in vrbe Cosinus Turrianus commora-
 retur, cui Rex eius ipsius rei causa aedificium quoddam iam
 assignasset. Melchior cum videret non sine diuino consilio
 fieri, vt virum diuitiis affluentem, tanto praesertim labore
 quaesitis, tantus honoris Dei zelus teneret: constituit vicario
 sibi suffecto Iaponem petere: sed a Prorege ne impediretur
 timebat. ad eum igitur veniae causa, simulac in vrbe rediit,
 sese contulit, & quo suavis Domini dispositio clarius appa-
 reret, in ipso Iaponis ingressu comodu offendit. Prorege lit-
 teras Iaponis Regis legentem, in quibus erat scriptum, qua illi
 grata Sociorum nostrorum esset opera in Euangelio pro-
 mulgando, quantum in suo regno profecissent, atque profi-
 cerent. Cospicatus Prorex Melchior aduenientem continuo
 antevertens: Quid agis? inquit, cur Iaponem omittis petere,
 terram usque adeo feracem? atque ob id ipsum, respondit Melchior,
 ad te venio. quod tibi quonia probatur, nulla mora inter-
 posita, me ad profectioem parabo. itaque domu reuersus, bre-
 uiter explicatis rebus omnibus, salutato Prorege, & summa cum
 beneuolentiae significatione sociis valere iussis, profectus est,
 sacerdote vno, fratribus quinque, totidem pueris a doctri-
 na, comitibus. In Iapone ergo versantur hoc tempore de so-
 cietate nostra duodecim, & pueri catechistici quinque. qua
 bene in ea insula res procedat, meliusque sit sperandum in dies,
 qua prudentia incolae sint, qua constantia; dynastae vero ac
 Reges ad Christiana sacra suscipienda quam propenso sint
 animo, (id quod, ex quo tempore Xauerius insulam attigit,
 perspicui potuit) ex Cosmi Turriani epistola cognoscetis,
 Goa, 9. Kal. Ianuar. 1554.

*Sociorum
 numerus
 in Iapone*

BALTHAZAR GAGVS
 SOCIETATI IESV.

ANNO Domini 1552 Iaponis insulam attigi, ac de
 rebus iis, quae mihi in itinere quaeve deinceps con-
 tingerant, tum ex ipso portu Sinarum, tum etiam ex
 vrbe Bungo (quod meum est domiciliu) ad vos litteras de-
 di. Hac autem epistola scribebam Firandi, quo me Duartes Ga-
 ma per litteras magnis precibus euocauerat, vti suam suo-
 rumque confessionem audirem, neophytos consolarem,
 aliosque